

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 23. februar 2017

Sag 250/2016

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Henrik Rasmussen, beskikket)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Østre Landsrets 18. afdeling den 8. januar 2016.

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jytte Scharling, Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at landsrettens kendelse om afvisning af hans anke ophæves, og at sagen hjemvises til landsretten til fornyet behandling.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

T blev ved Retten i Næstveds dom af 18. august 2014 straffet med fængsel i 10 måneder for røveri og tyveri. T var ikke mødt til den oprindeligt berammede hovedforhandling i byretten den 10. december 2013, og sagen blev gennemført efter anholdelse og politifremstilling af ham.

Umiddelbart efter domsafsigelsen ankede T byrettens dom med påstand om frifindelse i det ikke erkendte omfang samt formildelse.

Landsretten berammede sagen til hovedforhandling den 16. februar 2015. Hovedforhandlingen blev udsat, idet Ts daværende forsvarer under retsmødet oplyste, at T var blevet indlagt på hospital. T fremlagde efterfølgende lægeattest, hvorefter hans sygdom var til hinder for fremmøde i retten den pågældende dag.

Sagen blev herefter berammet til hovedforhandling den 14. august 2015. Ts daværende forsvarer oplyste ved retsmødets begyndelse, at T var kommet til skade på vej til landsretten og derfor ikke kunne give møde. T fremlagde efterfølgende lægeattest, hvorefter hans sygdom var til hinder for fremmøde i retten den pågældende dag.

Sagen blev dernæst berammet til hovedforhandling den 9. september 2015, men siden udsat, idet det ikke havde været muligt at forkynde indkaldelsen for T.

Da T ikke mødte til den efterfølgende hovedforhandling den 8. januar 2016, afviste landsretten Ts anke med følgende begrundelse:

”Da det ikke har været muligt på sædvanlig vis at forkynde indkaldelsen til hovedforhandlingen i landsretten i dag for tiltalte, og da forhandlingen ikke med nytte kan fremmes i hans fravær, afvises anken i medfør af retsplejelovens § 920, stk. 3.”

Det fremgår af Københavns Politis dispositionsrapport vedrørende forsøgene på forkyndelse for T af indkaldelsen til denne hovedforhandling, at stævningsmanden forgæves havde rettet henvendelse på T registrerede bopæl for at forkynde indkaldelsen den 16. november 2015 kl. 11.00, den 20. november 2015 kl. 8.50, den 23. november 2015 kl. 9.10, den 23. december 2015 kl. 10.10 og den 6. januar 2016 kl. 11.00. Det fremgår, at stævningsmanden i et tilfælde konstaterede, at der var nogen hjemme i lejligheden. I tre andre tilfælde var der åbne vinduer og lys i lejligheden. Stævningsmanden havde i to tilfælde lagt en besked i Ts næsten tomme postkasse med meddelelse om, at han skulle ringe til stævningsmanden. Det fremgår af dispositionsrapporten, at det er stævningsmandens erfaring, at der ikke åbnes for politiet på adressen. Stævningsmanden forsøgte forgæves den 12. november 2015 og den 22. december 2015 at forkynde indkaldelsen ved telefonopkald til Ts telefon. Det fremgår, at der var tale om et opkald til et mobiltelefonnummer og to opkald til et fastnettelefonnummer registreret i henholdsvis politiets sagsbehandlingssystem og 118-oplysningen.

Anbringender

T har anført navnlig, at der ikke er grundlag for at afvise hans anke, idet han ikke var lovligt indkaldt til hovedforhandlingen i landsretten den 8. januar 2016. Han havde på daværende tidspunkt registreret bopæl på adressen c/o ..., ..., 1.th., 2500 Valby, hvor det var muligt at forkynde indkaldelsen til hovedforhandling på sædvanlig vis.

Der er ikke grundlag for at antage, at han skulle have modarbejdet stævningsmandens forsøg på at forkynde indkaldelsen. Der er heller ikke grundlag for at antage, at han skulle være kendt for ikke at ville modtage forkyndelser. Det er ikke dokumenteret, at han eller andre personer skulle have befundet sig i lejligheden, da der blev forsøgt forkyndelse.

Retsplejelovens § 155 indeholder flere sideordnede forkyndelsesmåder. Hvis myndigheden forgæves forsøger at gennemføre forkyndelse ved stævningsmand, skal myndigheden forsøge at forkynde på en eller flere af de i bestemmelsen anførte måder, som giver mening i den pågældende sag. I den foreliggende sag var hans bopælsadresse, private telefonnummer og arbejdstelefonnummer anført i afhøringsrapporten, men anklagemyndigheden har hverken forsøgt brevforkyndelse eller forkyndelse ved opkald til hans arbejdstelefon.

Ingen af de afgørelser, som anklagemyndigheden har henvist til, er sammenlignelige med situationen i den foreliggende sag. Dertil kommer, at de pågældende afgørelser vedrører perioden før ændringen af retsplejelovens § 155, hvor forkyndelse ved stævningsmand var den sædvanlige forkyndelsesmåde.

Landsrettens kendelse er udtryk for en retssikkerhedsmæssigt betænkelig udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 920, stk. 3.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at landsretten med rette har afvist Ts anke, jf. retsplejelovens § 920, stk. 3, og at landsrettens kendelse er i overensstemmelse med retspraksis på området.

De forkyndelsesformer, som fremgår af retsplejelovens § 155, er sideordnede, og det er dermed overladt til forkyndelsesmyndigheden at bestemme forkyndelsesformen. Stæv-

ningsmandsforkyndelse er langt den mest udbredte forkyndelsesform over for tiltalte i straffesager.

T havde siden den 1. november 2013 været tilmeldt adressen c/o ..., ..., 1.th., 2500 Valby, hvor stævningsmanden forgæves forsøgte at forkynde indkaldelsen til hovedforhandlingen i landsretten. Det fremgår af politiets dispositionsrapport af 8. januar 2016, at indkaldelsen blev forsøgt forkyndt for T personligt ved stævningsmand ikke mindre end fem gange i perioden fra den 16. november 2015 til den 6. januar 2016, ligesom han i samme periode forgæves blev forsøgt kontaktet telefonisk tre gange.

Det må efter dispositionsrapporten lægges til grund, at der har været klare tegn på, at der har været beboere i lejligheden på de tidspunkter, hvor forkyndelse af indkaldelsen blev forsøgt. Den omstændighed, at stævningsmanden ikke har haft øjenkontakt eller personlig kontakt med beboerne i lejligheden, betyder ikke, at der ikke har været nogen til stede i lejligheden på de pågældende tidspunkter.

Det må lægges til grund, at T eller en person med tilknytning til ham, som i medfør af retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, ville kunne modtage forkyndelse på hans vegne, var til stede i lejligheden på tidspunkterne for stævningsmandens forsøg på forkyndelse. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af cpr-registret, at en person ved navn A ... var tilmeldt adressen i den periode, hvor indkaldelsen blev forsøgt forkyndt på adressen.

Politiet har udfoldet betydelige bestræbelser for at forkynde indkaldelsen for T, men han har bevidst modsat sig forkyndelse ved ikke at reagere på stævningsmandens henvendelser såvel telefonisk som ved personligt fremmøde på hans bopæl.

Den manglende forkyndelse af indkaldelsen skyldes ikke, at T har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom som nævnt i retsplejelovens § 920, stk. 3, men at T bevidst har modsat sig politiets forsøg på at forkynde indkaldelsen for ham. Omstændighederne ved den manglende forkyndelse må ganske sidestilles med den i § 920, stk. 3, omhandlede hindring, jf. bl.a. UfR 1976.601/1 Ø og UfR 2002.2431 Ø.

T har i øvrigt under hele sagens forløb, herunder forløbet i byretten, hvor han trods lovlig indkaldelse udeblev fra hovedforhandlingen, optrådt særdeles modvillig i forhold til at medvirke til sagens afvikling. Der foreligger derfor ikke en sådan særlig situation som i UfR 2007.774 H, hvor Højesteret ophævede landsrettens kendelse om afvisning af den tiltaltes anke, uanset at den manglende forkyndelse beroede på den tiltaltes forhold.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 920, stk. 3, bestemmer:

”Retten kan endvidere ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom.”

Retsplejelovens § 920, stk. 3, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 538 af 8. juni 2006. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den tidligere gældende § 965 c, stk. 3, 2. pkt., som blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 276 af 9. juni 1948. Under Landstingets førstebehandling af lovforslaget til denne lovbestemmelse udtalte justitsministeren bl.a. følgende om bestemmelsen (Rigsdagstidende 1947-48, Landstingets Forhandlinger, sp. 1367-1368):

”Den næste Ændring fremtræder som en ny § 965c. Den gaar ud paa, at Afvisning af tiltaltes Anke kan ske, hvis Ankeskriftet eller Stævningen ikke paa sædvanlig Maade har kunnet forkyndes for ham, fordi han har skiftet Bopæl eller Opholdssted uden at give fornøden Underretning. Denne Ændring er ønsket af Landsretterne, idet det har vist sig, at der forekommer en Del Tilfælde mellem Aar og Dag, hvor den, som er dømt ved Underretten og selv anker – han er paa fri Fod – forsvinder, gør sig usynlig, saa man ikke har nogen Mulighed for at faa fremmet Sagen i Landsretten, fordi man ikke kan faa forkyndt Stævningen. Det har voldt en Del Besvær, at saadanne Sager bliver staaende hen, uden at der kommer nogen Afgørelse, før man maaske langt om længe finder den ankende, og Forslaget gaar altsaa ud paa, at i saadanne Tilfælde skal Retten være beføjet til at afvise Ankesagen. Der er ikke nogen Betænkelighed ved det; det skyldes jo den ankendes eget Forhold, det, at han forsvinder uden at oplyse, hvor han tager hen, at Sagen ikke kommer til Behandling.”

Højesterets begrundelse og resultat

De forkyndelsesformer, som fremgår af retsplejelovens § 155, er sideordnede. Bestemmelsen indeholder ikke en pligt til at forsøge at forkynde på alle de måder, som bestemmelsen giver

mulighed for. Det er således overladt til forkyndelsesmyndigheden at vurdere, hvilken eller hvilke forkyndelsesformer der er bedst egnede i den konkrete situation.

Efter retsplejelovens § 920, stk. 3, kan tiltaltes bevisanke afvises, hvis indkaldelsen til hovedforhandlingen ikke har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give meddelelse herom. Højesteret finder, at denne bestemmelse kan anvendes analogt i tilfælde, hvor tiltaltes bopæl eller opholdssted for så vidt er kendt, men hvor der er gennemført egnede og tilstrækkelige bestræbelser på forkyndelse, og hvor det beror på tiltaltes egne forhold, at forkyndelse ikke har kunnet foretages.

I den foreliggende sag har en stævningsmand i perioden fra den 16. november 2015 til den 6. januar 2016 fem gange forgæves forsøgt at forkynde en indkaldelse til hovedforhandling for T på bopælen. Højesteret lægger på baggrund af Københavns Politis dispositionsrapport af 8. januar 2016 til grund, at der under i hvert fald et af forsøgene på forkyndelse var nogen til stede i lejligheden, og at vedkommende ikke lukkede op ved stævningsmandens henvendelse. Dertil kommer, at stævningsmanden to gange har lagt besked i Ts postkasse med anmodning om at ringe til stævningsmanden. T har ikke reageret på disse beskeder. Endvidere forsøgte stævningsmanden forgæves den 12. november 2015 og den 22. december 2015 at forkynde indkaldelsen ved opkald til to telefonnumre, som var registreret under Ts navn i politiets sagsbehandlingssystem og 118-oplysningen.

På den anførte baggrund finder Højesteret, at der er udført egnede og tilstrækkelige bestræbelser på at forkynde indkaldelsen for T, og at det beror på hans egne forhold, at forkyndelse ikke har kunnet foretages.

Højesteret tiltræder herefter, at Ts bevisanke er afvist, og stadfæster derfor kendelsen.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

T skal betale sagens omkostninger for Højesteret.